पसिवाधामृजिपशितुक्धुग्दीर्घहाश्च" उणा० उ दीर्घश्च । १धूलौ २शस्यार्थचिरसञ्चितगोमये च विश्वः उणादिसूत्रे दन्त्यान्त्य पसिधातोरेव उप्रत्ययदीर्घयोर्विधानात् विश्वप्रकाशे तालव्यान्ते कीर्त्तनाच्च पृषो दन्त्यस्य शः इति बोध्यम् । अतएव "तालव्या अपि दन्त्याः स्युः शंवशूकरपांशवः" शकारभेदे उक्तम् । ३लवणभेदे न० "औद्भिदं पांशु(सु)लवणं यज्जातं भूमितः स्वयम् । क्षारं गुरु कटु-स्निग्धं स्वेदनं वातनाशनम्" भावप्र० । ४पर्पटे ५कर्पूरभेदे पु० राजनि० । पांशु(सु)तो भवः यत् । पां(शु)-सव्य तत्र भवे त्रि० । रुद्रभेदे पु० यजु० १६।२५

पांशु(सु)कासीस न० कासीसे राजनि० ।

पां(शु)सुकुली पांशून् कोलति कुल-संहतौ क गौरा० ङीष् । राजमार्गे हारा० ।

पांशुकूल न० ६त० । निरूपपदशासनभेदे "शासनं धर्म्मकीलः स्यात् सुकृतिः शूद्रशासनम् । पट्टोलिका कृप्तकीला पांशुकूलं न कस्यचित्" त्रिका० ।

पांशु(सु)क्षार न० पांशु(सु)रिव क्षारम् । क्षारलवणे (पाङ्गालोन) पार० निघण्टुः ।

पांशु(सु)चत्वर पु० पांशुभिश्चत्वर इव । घनोपले शब्दमा० ।

पांशु(सु)चन्दन पु० पांशुर्धूलिश्चन्दनमिवास्य । विभूतिभूषिते शिवे त्रिका० ।

पांशु(सु)चामर पु० पांशुश्चामर इवास्य । १पटवासे (ताँबु) जटा० । २दूर्वाङ्कितकटीतटे ३वर्द्धापके ४प्रशंसायाम् ५पुरोटौ ६धूलिगुच्छके च मेदि० ।

पांशु(सु)ज न० पांशु(सु)तो जायते जन-ड । (पाङ्गा) लवणभेदे रत्नमा० । पांशु(सु)भवादण्यत्र ।

पांशु(सु)पत्र न० पांशु(सु)भिः सञ्चितगोमयैः पत्रमस्य । वास्तूकशाके शब्दमा० ।

पांशु(सु)मर्दन पु० पांशुः(सुः) मृद्यतेऽत्र मृद-आधारे ल्युट् । केदारे क्षेत्रभेदे त्रिका० । [(डांश) हारा० ।

पांशु(सु)र पु० पांशुं(सुं) राति-क । १खञ्जे २दंशके च

पांशु(सु)रागिणी स्त्री रन्ज-घिनुण् ङीप् । पांशु(सु)भिः रागिणी ३त० । महामेदायां राजनि० । [५१अ० ।

पांशु(सु)राष्ट्र न० पांशु(सु)प्रधानं राष्ट्रम् । देशभेदे भा०स०

पांशु(सु)ल त्रि० पां(सु)शुरस्त्यस्य सिध्मा० लच् । १धूलियुक्ते तत्तुल्यपापयुक्ते २पुंश्चले च स्त्रियां टाप् ।

पाक पु० पच-भावे घञ् । १तण्डुलादिविक्लेदनव्यापारभेदे स च स्थूलीमार्जनाधःसन्तापनाद्योदनपरीक्षान्तोव्यापारसमूहः । पिबति स्तनम् पा-कन् वयसि अर्भका० नि० वा । २स्तनपायिनि शिशौ ३परिणते जरसा ४केशादेः शोक्ल्ये अमरः । ५पेचके ६राष्ट्रभङ्गे ७भीतौ शब्दरत्ना० ८दैत्यभेदे हेमच० पाकशासनः । द्रव्यादेः पाकप्रकारभेदादिकं पाकराजेश्वरे उक्तं यथा "भर्जनं तलनं स्वेदः पचनं क्वथनं तथा । तान्दूरं पुटपाकश्च पाकः सप्तविधो मतः" । भर्जनं केवलपात्रे । तलनं स्नेहद्रव्ये, स्वेदनम् अग्न्युत्तापे । पचनं जले । क्वथनं सिद्धद्रव्यरसग्रहणे । तान्दूरं द्वारवद्धतप्तयन्त्रे, पुटपाक ऊर्द्ध्वाधोऽग्नितापे ज्ञेयः" ।

श्राद्धे पाकप्रकारादिः नि०सि० उक्तो यथा देवलः "तथैव यन्त्रितो दाता प्रातःस्नात्वा सहाम्बरः । आरभेत नवैः पात्रैरन्नारम्भं च बान्धवैः" अत्रात्मनेपदात् स्वयमेव पाकः कार्यः अशक्तौ पत्न्या तदभावे बान्धवैः "ततस्तानि पपाचाशु सीता जनकनन्दिनी" इति पाद्मलिङ्गादिति हेमाद्रिः । श्राद्धदीपकलिकायामाश्वलायनः "समानप्रवरैर्मित्रैः सपिण्डैश्च गुणान्वितैः । कृतोपकारिभिश्चैव पाककार्यं प्रशस्यते" । व्यासः "गृहिणी चैव सुस्नाता पाकं कुर्य्यात् प्रयत्नतः । निष्पन्नेषु च पाकेषु पुनः स्नानं समाचरेत्" । पृथ्वीचन्द्रोदये ब्राह्मे "रजस्वलां च पाषण्डं पुंश्चलीं पतितां तथा । त्यजेच्छूद्रां तथा वन्ध्यां विधवां चान्यगोत्रजाम् । व्यङ्गकर्णीं चतुर्थाहःस्नातामपि रजस्वलाम् । वर्जयेच्छ्राद्धपाकार्थममातृपितृवंशजाम्" मातृपितृवंशजभिन्नां त्यजेदित्यर्थः । स्मृतिसारे "न पाकं कारयेत् पत्नीमन्यां (अन्यामन्यवर्णाम्) वाप्यन्यगोत्रजाम् । मृतवत्सां च गर्भघ्नीं गर्भिणीं चैव दुर्मुखीम्" । पाकभाण्डानि तु हेमाद्रौ नागरखण्डे "सौवर्णान्यथ रौप्याणि कांस्यताम्रोद्भवानि च । मार्त्तिकान्यपि भव्यानि नूतनानि दृढानि च" तथैवादित्यपुराणे "पचेदन्नानि सुस्नातः पात्रेषु शुचिषु स्वयम् । स्वर्णादिधातुजातेषु मृण्मयेष्वपि वा द्विजः । सच्छिद्रेष्वविलिप्तेषु तथा-चोपहतेषु च । नायसेषु न भिन्नेषु दूषितेष्वपि कर्हिचित् पूर्वं कृतोपयोगेषु मृण्मयेषु न तु क्वचित्" । वायुपुराणे "न कदाचित्पचेदन्नमयःस्थालीषु पैतृकम् । अयसो दर्शनादेव पितरोऽपद्रवन्ति हि । कालायसं विशेषेण निन्दन्ति पितृकर्मणि । फलानां चैव शाकानां छदनार्थानि यानि तु । महानसेऽपि शस्त्राणि तेषामेव हि सन्निधिः । इष्यते नेतरस्यात्र शस्त्रमात्रस्य दर्श-